

Péče a rozvoj kulturního dědictví je vizitkou každého národa.

Shrnutí konference Odkaz zahradního architekta Františka Thomayera 24. - 25. března 2009 v Praze

Zájem a informovanost o tvorbě, působení a významu osobností jako byl František Thomayer (3. 3. 1856 Trhanov - 18. 2. 1938 Praha), jakož i dalších odborníků české zahradní kultury, během celospolečenským proměn z různých důvodů upadal. Dalo by se říci, že povědomí a z něj vyplývající zodpovědný přístup – a to i u širší odborné veřejnosti – se pomalu vytrácelo, protože nebylo dostatečně pěstováno.

70. výročí úmrtí Františka Thomayera se přesto stalo motivací pro uspořádání hned několika akcí, které postupně určitým způsobem ze sebe vycházely: Výstava v Národním zemědělském muzeu (dále jen NZM) k životu a dílu F. Thomayera, která se posléze stala putovní, vydání monografie Mgr. Šárkou Steinovou, odborný seminář pod organizační garancí Petra Kubeši v prosinci 2008, to vše bylo motivací pro uspořádání této dvoudenní konference, o jejíž vznik se společnou prací zasadily hned tři subjekty. Spolupořadatelstvím mezi univerzitou (ČZU v Praze, katedra zahradní a krajinné architektury), oborovou organizací (Společnost pro zahradní a krajinařskou tvorbu, občanské sdružení (SZKT) - Sekce zahradních a krajinařských architektů (SZKA), a muzeem (Národní zemědělské muzeum Praha) coby správcem pozůstalosti, mohla být jednak komunikována vize konference a jednak oslovena široká cílová skupina. Přistoupení dalších významných subjektů a osob již v průběhu přípravy konferenci podporujících (VÚKOZ Průhonice, NPÚ ÚOP Praha, MČ Praha 2) a získání záštity paní poslankyně Ing. Michaely Šojdrové význam uspořádání konference potvrdilo.

František Thomayer, byl osobou velmi pracovitou, mezinárodně uznávanou, všeobecně vzdělanou, se zahraniční praxí, širokým odborným a celospolečenským záběrem ale i vlastním názorem.

Motto konference – vytvořit a poskytnout fundovaný ucelený tematický přehled - zabývající se jak osobností a dílem či dobou jeho vzniku, tak i aktuální situací a stavem mnoha objektů, vůbec informovaností o jejich existenci, ale i zkušenostmi z různých projektů obnovy, jakož i vysoce aktuální a polarizující diskuzí k ideové soutěži návrhu úprav Karlova náměstí v Praze.

Účastníci konference měli tedy možnost vytvořit si představu v širších souvislostech. První den konference byl věnován době, kdy Thomayer tvořil, jeho osobnosti a dílu. Po slavnostním zahájení bylo možno vyslechnout fundované, detailní referáty ke genezi osobnosti, získat přehled o existenci a stavu objektů z ruky F. Thomayera v Praze, vytvořit si představu o obsahu a stavu zpravování pozůstalosti v NZM, navštívit výstavu v NZM, seznámit se zde přímo s postupy a problematikou

uchovávání archiválií, shlédnout běžně nepřístupné originály v archivu NPÚ ÚOP Praha, zaposlouchat se do scénické četby z publikovaných textů, ale i se neformálně setkat, vyměnit si názory a dojmy.

Druhý den byl koncipován zcela ve znamení dneška. Po úvodní přednášce, shrnující hlavní principy městských veřejných parků 19. století, následovaly referáty o přístupech a zkušenostech z aktuálních a konkrétních příkladů obnov děl F. Thomayera. Závěr dne byl věnován veřejné ideové urbanisticko-architektonické soutěži o návrh úprav Karlova náměstí. Členové poroty uvedli jejich vize přístupu k historickým prostorám ve městech dnes, jakož i v hodnocení soutěžních návrhů a výsledky veřejné ankety. Autoři některých soutěžních příspěvků představili své návrhy. Navazovala moderovaná diskuze ke všem příspěvkům dne, která ukázala, že potřeba mezioborové diskuze se stává nutností a její význam nezastupitelným.

Zájemci o stav veřejného projednávání byli Městskou částí Praha2 srdečně zváni se v návaznosti na konferenci zúčastnit také veřejného zasedání zastupitelstva, které se věnovalo právě tématice soutěže a diskuzi k dalšímu přístupu v tématice Karlovo náměstí. I zde bylo možno v moderované diskuzi mezi občanskou veřejností, autory oceněných návrhů jakož i členy zastupitelstva sledovat, že přístup k historickým objektům a jeho úpravám na základě hodnot a potřeb dnešní společnosti, způsob účasti veřejnosti a role zastupitelstva i architektů je tématem velmi živým, nacházejícím se v stadiu určitého přerodu.

Studenti, badatelé, odborníci z řad památkové péče a správy zeleně, projektanti, krajinářští architekti, architekti i urbanisté a další zainteresovaní, ti všichni svou účastí na konferenci potvrdili, že pro růst a ucelenost svých odborných znalostí ale i schopností a následnou práci v podobě zodpovědného a vědomého rozhodování, potřebují hlavně fundované znalosti, přístup k podkladům, vzájemné poskytnutí si a výměnu informací a hlavně platformy pro kultivovanou diskuzi. Na devadesát účastníků z celé republiky, z nejrůznějších institucí, příbuzných disciplín jakož i věkových skupin dokázalo, že zabývání se historií oboru a jeho významnými osobnostmi, jakož i možnými přístupy k výsledkům jejich práce sto let po jejich vzniku, je tématem významným, atraktivním a velmi aktuálním.

„Všeobecné zájmy mají přednost před zájmy jednotlivců“ říká Thomayer již v roce 1893 ve svých připomínkách pro městskou radu Mariánských Lázní. Vzhledem k tomu že v Čechách zatím bohužel neexistuje centrální specializovaný archiv zahradního umění, je mnohdy náročné jak časově tak fyzicky, a to hlavně pro méně rutinované, historické podklady vyhledávat, jakož i fundovaně posoudit a dále s nimi aktivně pracovat. Archiv NZM, jako správce pozůstalosti po F. Thomayerovi, ale i dalších významných osobnostech zahradní kultury, svým zodpovědným a konstruktivním přístupem v nakládání s archiváliemi jakož i aktivitami v tomto roce (výstava, monografie, konference a tento sborník), významnou měrou přispěl k obnovení zájmu jak o mladší historii zahradního umění, tak i o osobu F. Thomayera jako takovou. Lze tedy doufat, že tento nakročený směr a zájem NZM o tematiku zahradního umění bude nadále směřovat k dlouhodobému budování spoluprací s dalšími subjekty i jednotlivými odborníky jakož novým společným aktivitám.

Závěr dopisu Karla Kramáře k rukám Aloyse Frh. Von Achrenthal
(volný překlad z němčiny Jitka Trevisan)

Barbo, Krim, 25. 6. 1899

Vaše excelence,

.....kdybych Vás tak mohl jednou zde pozdravit! Vždyt tady na Barbo je to jak kus domoviny, ve které zde žiji. Ten park navrhl Thomayer z Prahy, jeden český terénní zahradník jej potom postavil, nyní o něj český zahradník pečuje, skleník z Prahy též pochází, plán pro přestavbu vily zajisté je také od českého architekta, opěvován je Barbo naším Macharem, Knuepfer maloval naše moře - více se opravdu dá jen těžko udělat. Velmi mne těší, že Thomayerovo dílo, všechny zde přímo uvádí v úžas. Myslím, že s mojí podporou domovské práce mohou být docela spokojeni.....¹

¹ RUTKOWSKI Ernst (1983): Briefe und Dokumente zur Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie. Von Ernst Rutkowski, Verlag R. Oldenbourg, s. 796.